

Poštnina plačana v gotovini.

Leto II. — št. 2.

Ta št. stane Din 2.—.

Ljubljana, 10. februarja 1923

Izhaja
štirinajstdnevno.

—
Uredništvo in
upravnništvo

v Ljubljani,
Turjaški trg 2/II.

Proletarska mladina

Naročnina

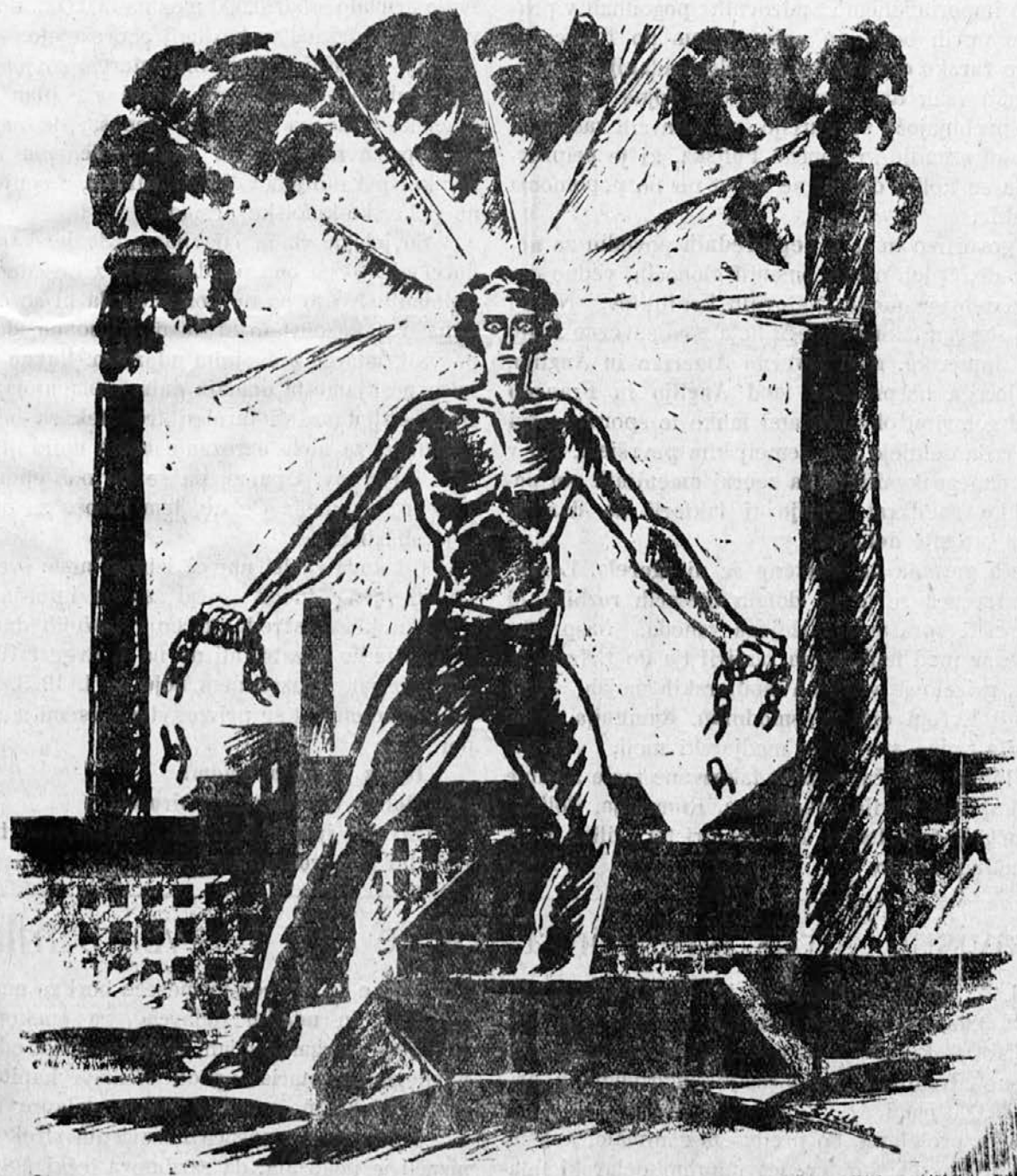
znaša

mesečno 4 Din

Za Italijo

mesečno L 1'50

Proletarci vseh dežel, združite se!

Pred novim svetovnim požarom.

Evropa, celi svet je napolnjen z ozračjem smodnika, strupenih plinov, ročnih granat. Nekateri še nočejo videti tega. Tudi na izbruh svetovne vojne 1914 niso hoteli verovati social-patrioti in njim podobni »prijatelji« delavskega razreda. Ani ona je izbruhnila in vrgla človeštvo desetletja nazaj. In tedaj je bil dan za njo samo en povod, eno ognjišče: **Balkan.**

Danes je ustvaril Versajski »mir« in druge »mirovne« pogodbe cel kup žarečih ognjišč. — Najmanj imamo pet točk, iz katerih lahko danes ali jutri vzplameni nov svetovni požar. To so: ravno isti **Balkan**, ta večni **Balkan**, ki je v 19. stoletju vedno služil kot sporna snov za nove vojne in ki se je izpremenil zlasti po imperialističnih »mirovnih« pogodbah v pravo vrelo novih bojev in vojn; potem po **Francozih** zasedeno **rursko ozemlje**; **Mosul**, **Mezopotanija** v **Aziji**, kjer lahko vsak dan izbruhne nova vojna med **Anglijo** in **prebujajočo se Turčijo**; po **Litavcih** zasedeno **njemensko ozemlje** in **končno Poljska**, ki je pripravljena, da se kolje, dokler se zopet ne bo popolnoma upropastila.

Mi govorimo tu le o neposrednih povodih za nove spopade. Sploh nismo omenili globočih, vedno delujočih faktorjev novih svetovnih konfliktov. Nismo omenili starega tekmovalnega boja med **severno Ameriko** in **Japonsko**, med **severno Ameriko** in **Anglijo**, naraščajočega nasprotstva med **Anglijo** in **Francijo** itd. Pod gotovimi okoliščinami lahko te sporne snovi še dalj časa delujejo pod zemeljskim površjem. Ali v slučaju malega konflikta na zgoraj omenjenih pet poljih lahko naenkrat stopijo ti faktorji na dan in prično z vso silo delovati.

Tleča grmada na **Balkanu** še ni zgorela. **Lozanska konferenca** se je po dolgih mesecih razbila, ni mogla rešiti vprašanja bližnjega vzhoda. Nasprotno se je požar med tem časom razširil tja do **Evfrata** in **Tigrida**, pričelo je vreti na **madjarskih mejah**. Tudi v **srednji Evropi** diši po **smodniku**. **Rumunija** je že proglasila vojno stanje na **madjarski meji**, v vojno stopijo lahko vsak čas države takozvane **male antante** — **Češka**, **Jugoslavija**, **Madjarska**, **Rumunija**, **Poljska** — in mogoče tudi **Italija**, ki hoče pri tej priliki obracunati z **Jugoslavijo**.

In vendar je od vseh dogodkov v poslednjem času najnevarnejši za izbruh nove vojne zasedba **Porurja** po **francoski armadi**. Ta zasedba je ustvarila povsod napeto stanje. In če se razvije resen boj med **Francijo** in **Nemčijo**, bo morala poseči vmes **sovjetska Rusija** s svojo rdečo armado, ki je danes najboljša na svetu.

Ravnotežje v **vzhodni Evropi** zavisi največ od držanja **Poljske**, ki stalno misli na to, kaj bi ugrabila svojima sosedinjama — **Nemčiji** in **sovjetski Rusiji**.

Sovjetska Rusija hoče miru, hoče mirno graditi nadalje na pridobitvah revolucije. Njeno miroljubnost dokazuje najjasneje dejstvo, da je zmanjšala svojo armado s 5.000.000 mož na 600.000, dočim ko se vse ostale države vedno bolj oborožujejo.

Ali v slučaju, da bi bili interesi **sovjetske Rusije** ogroženi, bo ona morala stopiti na plan in ruska **kmetsko-delavska vlada** se ponaša, da more ona v hipu postaviti — proti **kapitalističnemu zapadu** še več kot pet milijonov disciplinirane, z ognjem navdane **delavsko-kmetske armade**.

Sovjetska vlada izjavlja: »**Sovjetska republika** hoče mir. Tega ona ne dokazuje z besedami, ampak z dejanji. Ali to pa ne pomenja, da bi se ona pustila napasti nekaznovano in da ni sposobna, da odgovori na vsak udarec z dvojnimi udarcem. Ravno v interesu miru pošiljamo ta opomin onim elementom, ki hočejo izkoristiti današnji turobni trenutek za nove vojne avanture, za novo ogrožanje naših notranjih in zunanjih interesov. Upamo, da se bo naš opomin poslušalo in razumelo. Če ne, tem slabše za one, ki nočejo slišati.«

Cd koga zavisi največ izbruh nove svetovne vojne ali njen konec? — Od zavesti **internacionalnega proletarskega razreda**, ki bo v bližnjih dnevih pokazal, če je že pozabil ali ne na 4. avgust 1914, koliko se je izučil v **razrednem boju** do l. 1923. **Revolucionarni proletariat** se privpravlja z vsemi silami na odpor.

Dol z imperializmom!

Dol z Versejskim »mirom«!

Živela internacionalna solidarnost in internacionalni boj proletariata!

Nezavisne strokovne organizacije za delavsko mladino.

Od 27. do 29. januarja se je vršila v **Beogradu** državna konferenca **Medzveznega Strokovnega Odhoda (MSO)**, ki združuje pod svojim okriljem vse nezavisne strokovne organizacije **Jugoslavije** s približno 40.000 člani.

Mlade proletarce bo predvsem zanimalo, kakšno stališče je zavzela konferenca napram **delavski mla-**

dini, ki se že mesece in mesece bori za enotno fronto odrastlih in mladih delavcev, za enakopravnost v strokovnih organizacijah, za skupen boj odrastlega in mladega proletariata proti ofenzivi kapitala, ki zadeva najboljčutneje ravno mlade delavce in vajence.

Državna konferenca **nezavisnih strokovnih organizacij** je pokazala, da razumeva težki položaj **delav-**

ske mladine; ona je pokazala, da se zaveda tega, da se mora celokupni proletarski razred boriti proti nadaljnjemu obubožanju delavske mladine.

Odrastli proletariat se ni dolžan boriti zaboljšanje bednega gmotnega položaja mladine samo radi proletarske solidarnosti s svojo mladino, ampak tudi v svojem lastnem interesu. Konferenca je konstatirala, da kapitalizem tudi v Jugoslaviji vedno bolj uporablja mlade delavce in vajence za **žolto delovno silo** — to se pravi — da jo uporablja za **štrajkberherje** (za to je pri nas najbolj živi primer stavka brivskih pomočnikov), da služijo mladi delavci in vajenci za **povečavanje brezposelnosti in zniževanja plač odrastlih delavcev**. Statistike namreč jasno dokazujejo, da je po velikih in malih obratih zaposlenih vedno več mladih delavcev in vajencev in da vzporedno s tem pada število zaposlenih odrastlih delavcev, ki jih meče kapitalist na cesto, ker lahko postavi na njihovo mesto mlade delavce ali vajence z mnogo nižjo plačo. Na ta način sila povečava kapitalizem že itak ogromni profit.

Kje je izhod iz tega položaja? — »Prol. Mladina« in »Mladi Radnik« ga kažeta že, odkar izhajata. To je v **enotni fronti odrastlega in mladega proletariata**; v tem, da se mora delavska mladina razen v svojih mladinskih prosvetnih organizacijah organizirati tudi v **strokovnih organizacijah**, kjer mora uživati **popolno enakopravnost v dolžnostih in pravicah**. Kajti le tedaj, ako se bo počutil mladi delavec v strokovni organizaciji kot enakopraven sodrug z odrastlimi, se bo on z veseljem strokovno organiziral in delal. Njegov podrejeni položaj v današnji kapitalistični družbi mu že itak dovolj dokazuje fabrikant in nadzorniki v tovarni in mojster v delavnici.

Medzvezni Strokovni Odbor je sprejel na tej konferenci to edino pravo stališče.

Da razumeva MSO neobhodno potrebo skupnega gospodarskega boja zaboljšanje gmotnega položaja

delavske mladine, je dokazal tudi s tem, da se je bavil z mladinskim vprašanjem posebej. K tej točki je referiral zastopnik bratskega »Saveza Radničke Omladine« (SRO), na kar je bila sprejeta posebna resolucija o mladinskem vprašanju, ki jo prinašamo v tej številki na drugem mestu. Ker resolucija jasno obdela celo mladinsko vprašanje, je ne bomo več objasnjevali, ker to smo delali in storili že doslej. Vsem mladim in odrastlim sodrugom priporočamo, da jo pazno preberejo ne samo enkrat, in ne le preberejo, ampak tudi preštudirajo.

S to resolucijo je položen temelj skupnemu gospodarskemu boju odrastlega in mladega proletariata in oživljenemu gibanju del. mladine Jugoslavije.

Strokovne organizacije se merijo v njihovi revolucionarnosti in razredni zavesti tudi po tem, kako in v koliko razumevajo one zlasti danes potrebo enotne fronte odrastlega in mladega proletariata. MSO je dokazal torej tudi tu, da je on v resnici za nepomirljiv razredni boj proti kapitalizmu. V nasprotju z reformističnimi, amsterdamskimi strok. organizacijami, ki sploh zabranjujejo vstop mladih delavcev v nje, je MSO sklenil, da nezavisne strok. organizacije sprejemajo mlade delavce in vajence kot enakopravne člane in da se morajo boriti za njihove interese istotako kot za interese odrastlih delavcev.

To je razveseljivo dejstvo zlasti za delavsko mladino Slovenije, kjer je ne odbijajo samo social-patriotske strok. organizacije, ampak je pokazala razumevanje za njo in za njene interese edino-le stavbinska strok. organizacija.

Mladi delavci in vajenci Slovenije!

Vsi v strokovne organizacije, kjer morate postati najaktivnejši člani!

Za enakopravnost mladih in odrastlih delavcev!

Živela enotna fronta odrastlih in mladih delavcev!

Živel Medzvezni Strokovni Odbor!

Resolucija MSO.

1. Ofenziva kapitalističnega razreda proti proletariatu zadeva najtežje proletarsko mladino. Že od nekdaj je bila podvržena mladina kot najmanj odporni del proletariata v duševnem in organizacijskem pogledu najhujšemu izkoriščanju od strani kapitala. Sedaj v tej dobi poostrenega suženjstva delavskega razreda je vržena njegova mladina v obupni položaj.

O vprašanju delavske mladine.

Državna strokovna konferenca Medzveznega Strokovnega Odbora Jugoslavije konstatira po poročilu predstavnika »Saveza radničke omladine« sledeče:

Izkoriščanje delavske mladine je doseglo svoj višek. Radi obnavljanja svojega, po vojni razrušenega gospodarstva kapitalisti, ki jih žene potreba po akumulaciji (kopičenju) kapitala, napadajo bodočnost sveta, mladi proletarski rod in njihove delovne in življenjske pogoje. Delovni čas mladine je dosegel neverjetno višino — najmanj 10 do 18 ur dnevno, mesto po zakonu določeno 8urno delo. Tedenski odmor se zlasti ne upošteva pri mladini; kolikor vajenci sploh dobivajo nagrade, je ona tako majhna, da komaj zadostuje za stradanje. Strokovna izobrazba pravzaprav sploh več ne obstoja. Vsi ostali delovni pogoji so se poslabšali v mnogo večji meri za delavsko mladino

kot za njene odrastle sodruge. Delavska mladina se nahaja v tako težkem položaju, da ji grozi ali izumiranje ali popolno podivjanje.

2. Razvoj modernega kapitalističnega proizvodnja dovoljuje to izkoriščanje delavske mladine v industriji in mali obrti. V industriji omogoča vedno večje poenostavljanje in izenačevanje, tipiziranje proizvodov delodajalcem, da uvaja v delo mlado in neodporno ter neorganizirano mlado delovno silo, ki jo izkoriščajo na najhujši način.

V mali obrti goni velika konkurenca moderne industrije obrtnike, da vedno bolj izkoriščajo mlado delovno silo in s tem zmanjšajo proizvodne stroške, da bi mogli na ta način konkurirati z industrijskim blagom. Za tako izkoriščanje jim je najugodnejši predmet — neodporna mlada delovna sila — vajenci — katere mesto, da bi jih izučili v stroki, izkoriščajo s posli, ki bi jih sicer morali opravljati odrastli in zelo mnogokrat kvalificirani delavci.

3. To razmerje izkorišča kapitalistični razred za to, da napravi umetno nasprotje interesov mladega in odrastlega proletariata. Mladi delavci služijo kot žolta delovna sila kapitalizmu in na ta račun se odpušča od dela odrastle delavce in se s tem večja beda vseh in tudi odrastlih delavcev. Da bi kapitalistični razred ohranil tako stanje delavske mladine, poskuša na vse mogoče načine, da podvrže delavsko mladino svojemu ideološkemu vplivu in zastrupljajoč jo z buržuaznimi lažmi daleč od njenih razrednih organizacij in od nepomirljivega razrednega boja. V tem svojem delu imajo buržuazne organizacije dosti uspeha zlasti radi nezadostne pažnje, ki jo je do sedaj obračal delavski razred in njegove organizacije vprašanju delavske mladine.

Tudi v Jugoslaviji je položaj delavske mladine in njeno razmerje napram ostalemu proletariatu isti kot v drugih državah. Še več, položaj delavske mladine je še obupnejši, ker gospoduje še v deželi mala obrt in ker je napram temu tudi izkoriščanje mladine še hujše. Poročilo »inšpekcije dela« za l. 1921 prinaša sledeče podatke o številčnem razmerju mladih delavcev in vajencev napram odrastlim delavcem. Tu se konstatira, da je v eni strugarni 13 vajencev in 1 pomočnik, v eni mehanični delavnici 11 vajencev in 1 pomočnik, v 8 krojaških delavnicah po 4 vajenci in 1 pomočnik, a v eni mizarški delavnici 5 vajencev in 1 pomočnik. Te številke najbolj dokazujejo, da je tudi tu mladina žolta delovna sila kapitala.

Da to razmerje katastrofalno vpliva na delovne pogoje odrastlih delavcev je več nego jasno, a za to služi kot najboljši primer slučaj s Trstenikom, kjer je 83 vajencev in 79 delavcev, in kjer znaša delovni čas za vse delavce 16 do 18 ur dnevno.

5. Tak položaj najočitneje govori o potrebi, da delavski razred in njegove nezasvisne strokovne organizacije podvzamejo najenergičnejše mere, da se delavska mladina iztrga izpod vpliva buržuazije in se jo privede na pot razrednega boja za zboljšanje svojega obupnega položaja. Na ta način bi izginila umetna nasprotnost interesov med odrastlimi in mladimi delavci in mesto medsebojnega boja bi prišlo do enotne fronte proti skupnemu razrednemu sovražniku.

6. CMSOJ smatra, da je predvsem potrebno pričeti boj za razredno izobrazbo delavske mladine, za kateri cilj je osnovan »Savez radničke omladine«, in na ta način razširiti idejo razrednega boja pri mlademu proletariatu.

7. V tem svojem boju se mora SRO postaviti za gospodarske interese mladega proletariata in ga voditi k temu, da se za zboljšanje svojega položaja in za svoje osvobojenje bori potom svojih odgovarjajočih strokovnih organizacij.

8. Da bi bil ta boj in izobrazba mladine uspešnejši, CMSOJ smatra za potrebno, da se po strokovnih organizacijah stvorijo mladinske prosvetno-borbene sekcije, ki bodo imele za cilj — agitacijo med delavsko mladino in upoznavanje odrastlih sodrugov s pomenom mladinskega vprašanja in boja.

9. Zgodovinska dolžnost nezavisnih strokovnih organizacij je, da se najbolj živo interesirajo za položaj in boj delavske mladine nasproti reformističnim strokovnim organizacijam, ki mladinsko vprašanje popolnoma zanemarjajo. Predvsem bodo napravile nezavisne strokovne organizacije vse, da se omogoči vstop mladine v strok. organizacije in s tem izbije kapitalu iz rok eno najmočnejših orožij. Radi tega bodo nezavisne strok. organizacije najstrožje spoštovale načelo enakopravnosti mladih delavcev in vajencev napram odrastlim članom strok. organizacij. Čuteč se kot polnopravni člani, pokoravajoč se splošni disciplini in uživajoč popolno pomoč svojih sodrugov bo mogla mladina z mnogo večjo močjo in uspehom voditi razredni boj proti kapitalističnemu sistemu izkoriščanja.

S tem se bo najbolj ustvarila ena osnovnih nalog proletariata

ENOTNA FRONTA MLADEGA IN ODRASTLEGA PROLETARIATA,

ki bo imela razen ostalih zahtev proletariata za cilj tudi

- a) boj za popolno svobodo dela mladinskih proletarskih organizacij;
- b) Za šesturni delavnik za vse mlade delavce z obveznim šolanjem, uračunanim v delovni čas;
- c) Za odpravo nočnega dela mladih delavcev;
- d) Tedenski odmor.

e) Odprava slabega postopanja z mladimi delavci in vajenci.

f) Zabrana izkoriščanja dece izpod 14 let.

g) Določitev najvišjega roka za strokovno izšolanje.

h) Graditev domov za vajence in mlade delavce.

i) Določanje plač vajencev in mladih delavcev po eksistenčnem minimumu; te plače bi se večale napram draginji.

j) Državna podpora brezposelnim in mladim delavcem in vajencem, katero bi izplačevale delavske organizacije.

l) Boj za izvajanje obstoječih odredb zakonodavstva o zaščiti delavcev in ze izdelanje specialnega zakona za zaščito mlade delovne sile.

Državna konferenca nezavisnih strokovnih organizacij daje mandat CMSOJ, da izdelata podrobna navodila za delo med delavsko mladino v duhu te resolucije v sporazumu s SRO.

Varujte se zmot!

Zlasti v poslednjem času se propagira v delavskem gibanju Slovenije idejo federalistične organizacije jugoslovanskega proletariata. Zato smatramo za neobhodno potrebno, da spregovorimo o tem nekaj besedi, da se bo znala orientirati tudi v tem delavska mladina Slovenije.

Poglejmo gospodarski in politični položaj v Jugoslaviji in takoj si bomo na jasnem.

Ofenziva kapitala na gospodarskem polju besni po celi Jugoslaviji enako, v enem kraju malo manj, v drugem več.

Zakon o zaščiti države velja za celo Jugoslavijo, samo da ga trboveljski žandarji bolj barbarsko izvajajo kot ljubljanska policija.

Jugo - fašisti pripravljajo orjunado v celi Jugoslaviji, samo da ponekod obstojajo njihove krajevne organizacije in »korajžnejših« pobalinov kot drugje.

Vojna nevarnost stoji pred celokupnim jugoslovanskem delovnim ljudstvom, pa naj pride ona od vzhoda, ali od Madjarske, ali Postojne.

In končno gospodarsko in politično življenje male Slovenije, ki jo prevoziš v štirih urah, ne določuje samo gospodarski in politični razvoj v Jugoslaviji in na Balkanu, ampak cele Evrope, celega sveta.

Pa pravijo eni, — kaj pa imamo od srbskega in hrvatskega proletariata, naš slovenski pokret, ta nekaj velja. Tudi če bi bilo to res (pa ni), se en razredno zavedni proletarec ne more nikdar postaviti na to protidelavsko stališče in to zlasti danes ne, ko ves delavski pokret jasno dokazuje, da lokalne akcije propadejo, da ne more biti uspešen niti štrajk v celi državi, ampak da more biti v resnici uspešna le internacionalna generalna stavka.

Če bi bilo rusko delavno ljudstvo takega malomeščanskega, skrajno protidelavskega naziranja, bi se ono odreklo vsega proletariata, češ, kaj si ti napravil; ali ono je nasprotno, započelo akcijo za združitev vseh razrednih delavskih strank v posameznih deželah v svetovno revolucionarno delavsko stranko.

Sedaj smo si torej na jasnem. —

Idejo federalistične organizacije proletariata zastopajo malomeščani, anarhisti in patrioti (lokalni, nacionalni in »socialni«) ali pa analfabeti modernega delavskega gibanja.

To stališče je najnevarnejše za delavsko gibanje. Na ta način si skušajo zlasti v Jugoslaviji omogočiti oportunistični, malomeščansko - anarhistični elementi svojo politiko.

Živela enotna fronta jugoslovanskega proletariata!

proti reakciji na gospodarskem in političnem polju!

proti fašizmu!

Živela internacionalna fronta proletariata!

Živela enotna delavska stranka za celo Jugoslavijo!

Živela organizacijska enotnost strokovnih organizacij!

Jugo-fašisti

so se pričeli gibati s svojimi bratci v ostalih deželah. V zadnjem času jih bodrijo zlasti bavarski fašisti.

Za enkrat razbijajo tiskarne madjarskih listov in odnašajo tiskarniške potrebščine za svoje liste, razbijajo prireditve Nemcev in kavarniške šipe in po Hrvatskem se streljajo s Hanaovci (Radićevi fašisti).

Delavstvu pa grozijo zlasti v svojem centralnem glasilu »Pobeda«, da bodo nastopili z vsemi sredstvi proti njemu, če se bo drznilo glasovati za svoje razredno-zavedne liste.

Dočim ko je vlada razpustila mladinsko-izobraževalno društvo »Iskra«, ne nastopi energično proti teroristični »Orjuni«, ki resno ogroža mir in red med delovnim ljudstvom Jugoslavije.

Delavstvo mora takoj organizirati enotno fronto odrastlega in mladega proletariata Jugoslavije proti jugo-fašizmu, dokler se on še ni razvil. In ta enotna fronta je važnejša kot ona za mandate.

Živela enotna delavska fronta proti »Orjunašem«!

Proletarska mladina, stoj na straži!

O. Müller:

VOZ.

(2. nadaljevanje.)

Stražnik: Tukaj ne smete ostati, sicer morate plačati občini pristojbino za prostor.

Fric: To bo moj stari plačal, mene to ne briga.

Stražnik: Ako hočete ta prostor še dalje uporabljati, potem morate to naznaniti; take so postave.

Fric: Da. (Se smeje.)

Fric: Da. (Se smeje glasno.)

Stražnik: Tukaj ni dovoljeno smejeti se, zapomnite si to, fantiček. Kakšne razmere so sploh v naši državi, da se mora takega-le smrkavca vikati. Če se ne odstranite v 5 minutah, vas zapišem. Za prestopok boste že prejeli kazen. Jaz sem narodni socialist, ampak red mora biti. (Odide veličanstveno.)

Fric: (osupel modruje pri svojem vozu) Eshaes, jugoslovanska svoboda, balkanski red. Hudiča, kakšne slabe stvari mora človek slišati v svoji mladosti. In navsezadnje naj bi človek ne postal boljševik? (Prihaja tako velik kot širok gospod; po obleki je lahko fajmošter. Tudi njegov obraz ne govori proti temu, ker ne kaže nič malo intelligence. Dela tak obraz, kot bi se učil na pamet psalme ali ponavljal molitve iz brevirja.)

Fric: (Sije mu radost iz oči) Fajmošter — — — —! Ta bo pa porival. (Fric šteje gumbe na jopiču in ugiba.) Poriva, ne poriva, poriva, ne poriva, poriva, ne poriva, poriva — — — —? (Fajmošter je med tem prišel do vozička.)

Fric: (izredno prijazno) Hvaljen Jezus, gospod župnik.

Fajmošter: No, no, moj mladi prijatelj, ali me poznaš?

Fric: Sigurno, gospod župnik.

Fajmošter: Ali si bil moj ministrant?

Fric: Seveda, gospod župnik.

Fajmošter: Tako, tako, kako se ti pa kaj godi?

Fric: Ciza je pretežka.

Fajmošter: Aha, voz je pretežak.

Fric: Da, gospod župnik, dobro bi bilo, če bi mi eden pomagal porivati.

Fajmošter: Prav zares.

Fric: (osupel) Da. (Upajoč, da bo porival.)

Fajmošter: In sicer, moj mladenič, kako se godi tvojim ljubim starišem?

Fric: (napravi velike oči radi fajmoštrove brezbriznosti za njegov položaj) Oni ravno hočejo, da ne bi tako garal in da se ne bi pretegnil pri tem težkem vozu.

Fajmošter: E, malo mučiti se — — — v tej starosti, moj dragi, to nič ne de, to ti ne škoduje tako hitro. Prej si lahko pokvariš dušo. In to je mnogo huje, moj dragi. In za to nisi nikdar premlad. Duša, to je dragocen zaklad, ki ga je treba

skrbno čuvati. Ali telo, moj dragi, v tej starosti, ne utрпи tako lahko škode. Jaz sem se moral v tej starosti zelo mučiti in to ni nič škodovalo, hvala bogu, mojemu telesu, kot vidiš. In še danes je moje življenje trud in delo. In to ponižno prenašam. Vsi moramo stremeti za tem, da postanemo delavci v vinogradu gospodovem. (Fajmošter odide.)

Fric: Prmejduš, ta je pa trd. Tukaj moraš izgubiti malo vere. Sedaj bom pa čakal, da mi pride hudič na pomoč. (Se usede in žvižga: »Kaj nam pa morejo, morejo, morejo — — —«; pri tem pa ne opazi, da se bliža neki gospod.)

Profesor: (obstoji pri vozu) Ti pa žvižgaš eno poulično, častitljivi prijatelj. In kaj si pri tem misliš? Meni namreč to psihologično ni popolnoma neinteresantno. Rad bi spoznal kavzalne odnose tvojih misli.

Fric: Moj dragi — — gospod — — sploh ne vem, s kom imam čast govoriti, bodite ljubeznjivi, govorite slovenski, jaz namreč razumem samo ta jezik.

Profesor: A tako, popolnoma sem pozabil, da se vam predstavim. (Se pokloni.) Dovolite torej — —: Profesor, doktor Ferjančič Franc, docent psihologije na tukajšnji univerzi, vitez mnogih redov. Ali to vas ne bo dalje interesiralo?

Fric: Ne, absolutno ne. Vedno sem si mislil, da profesor ne sme biti neumen.

Profesor: (Zelo resno.) To niste slabo mislili, mladi prijatelj, profesor v resnici ne mora biti brezpogojno neumen.

Fric: Torej, gospod profesor, spravite že v tek svoje misli. Jaz moram s tem vozom preko klanca. Kako bi mi mogli pri tem pomagati?

Profesor: (Ogleduje resno in pazljivo voz.) Če spoznavno-kritično gledam voz, inkluzivno njegovo vsebino in vaše telesne sile in če pomislim, v koliko se more razviti razum v vaši starosti, mi postane plavzibelno, da ne morejo niti vaše telesne sile, niti njihova razumna uporaba niti približno zadostovati.

Fric: Gospod profesor, to sem že vse vedel.

Profesor: To je mogoče. Seveda ste mogli vedeti to le empirično, t. j. na podlagi izkušenj.

Fric: Gotovo sem izkusil, kajti tukaj stoji izkušnja. (Pokaže voz.)

Profesor: Ali, moj dragi prijatelj, empirija vara. Čisto izkušnja mora izprašati in zelo često — zelo često jo mora razum tudi korigirati. Izkušnja je šele material, iz katerega je mogoče pridobiti gotovo izkušnjo.

Fric: Tega ne razumem, ali da je voz tukaj pretežak, to vem popolnoma natančno, to sem izkusil. In

da mi mora eden porivati, to tudi dobro vem, za to ne potrebujem nobene filozofije.

Profesor: Človek, in tudi vi ste samo človek, človek v splošnem ne more prav nič vedeti, moj dragi. Eden največjih filozofov je že pred več stoletji rekel: Vem, da nič ne vem.

Fric: Pred več stoletji gotovo ni mogel dobri mož vedeti, da je ta voz tukaj pretežak. Ali tu vidi to vsak otrok, vsaka stara baba.

Profesor: Gotovo, do tega rezultata se lahko pride a posteriori kot a priori.

Fric: No, kaj naj sedaj storim?

Profesor: Če la question!

Fric: Prosim, govorite slovenski!

Profesor: Mislil sem, to je vprašanje.

Fric: Če mi brž ne poveste, kaj naj storim, da pridem z vozom čez klanec, moram reči, da profesor ni bolj pameten kot jaz.

Profesor: Ne recite tega, vaši sodbi manjka v dani situaciji objektivnosti.

Fric: (prisrčno) Prosim, govorite slovenski!

Profesor: (zmagoslavno) Ali vidite, kako sem srečno zadel? Ko sem prvič imel čast videti vašo osebo, nisem konstatiral samo nerazvitih telesnih sil, nego tudi vzporedno slabo razvite duševne sile. To se izraža tudi v vaši zmožnosti pojmovanja mojih stavkov, kar je čisto človeška prikazen in čemur se nikakor ne čudim.

Fric: Gospod profesor, zelo bi me veselilo, če mi zdaj poveste, kaj naj storim, da speljem ta voz.

Profesor: Brezdvomno je treba spraviti voz v gibanje. Ker pa vam ni mogoče tega storiti vsled prevelike teže voza, se mora, kaj pa da, teža voza zmanjšati za polovico.

Fric: (kot bi se mu kamen odvalil od srca) E, vi menite, da se mora voz razbremeniti?

Profesor: Ekspedicija tega bremena je mogoča na dva načina: ali se pomnožijo vaše telesne sile, ali se pa zmanjša breme. Ker je pa nemogoče povečati telesne sile v taki meri, in v tako nenaravni kratki dobi — nam ne preostane drugega kakor zmanjšati breme.

Fric: (še vedno začuden) Torej naj nekaj zmečem z voza?

Profesor: Vsaj polovico, da.

Fric: Ah tako...? (Jezno.) No, za to pač ne potrebujem profesorja.

Profesor: (pogleda na uro) Moj dragi, zdaj moram pa resnično iti k tovarišu; saj sem se itak preveč zamudil s tem dogodkom. (Se pošteno odkrije.) Zbogom! (Odide.)

Fric: Prokleto, kdo bo neki zdaj prišel? (Se usede. Molči par sekund. Potem prične žvižgati.)

(Konec prihodnjic.)

Internacionalni pregled.

Kaj so storili italijanski fašisti v treh mesecih svoje strahovlade.

Odpravili so najprej one ustanove, ki so uravnavale odnose med delavci in podjetniki in v katerih so imeli besedo tudi delavski zastopniki.

Odpravili so državni urad za brezposelne.

Razpustili so paritetne komisije med veleposestniki in poljedelskimi delavci, kar pomenja poslabšanje položaja poslednjih.

Sklenili so, da se odda brzojav in telefon zasebnim lastnikom. To pomeni, da se preda državne uslužbenice zasebnemu izkoriščanju.

Nadalje so sklenili odpust železničarjev, 50.000 po številu.

Že itak nizke delavske plače so z zakonom obdavčili. Fašisti upajo na ta način iztisniti iz delavskih žepov letno 60 milijonov lir.

Vojaško službovanje so podaljšali na 18 mesecev.

Nadalje so odobrili dekret o hišnih najemninah, ki izključuje zaščito najemnikov in daje hišnim gospodarjem pravico, da si izračunavajo vse mogoče

in nemogoče hišne poprave in da še na druge načine odirajo najemnike.

Končno so zopet uvedli verouk v vse italijanske šole, ki so bile že dolgo vrsto let proste papeževih hlapcev in se otrok ni poneumnjevalo z učenjem katoliških neresnic. — Cerkveni služabniki bodo sedaj po šolah vzgojevali pokorne hlapce fašistovske strahovlade po znanem receptu: »Vsaka oblast (torej tudi Mussolinijeva) je od boga.«

Isto bi radi napravili tudi naši »Or-junci«. Ali delovno ljudstvo Jugoslavije in proletarska mladina bosta že vse ukrenila, da ostanejo njihove sanje — sanje.

Borba italijanske proletarske mladine proti fašizmu.

Če bi hoteli podrobneje opisati požrtvovalnost in žrtve proletarske mladine Italije v boju proti fašizmu, bi morali napisati cele knjige o meščanski revoluciji v Italiji, ki traja že dve leti.

Upamo, da bo samo nekaj slik iz njihovega boja proti fašistovskim druhalam zadostovalo, da dobijo mladi proletarci Slovenije približno sliko o boju svojih sodrugov v Italiji.

Pri poslednjem generalnem štrajku v Italiji so fašisti v Milanu zasedli magazin električnih železnic in izmed 900 tam se nahajajočih tramvajskih vozov spravili v promet 90. Ali tramvaj, spremljan od oboženih fašistov je mogel voziti samo po glavnih ulicah. V stranskih ulicah so jih napadli z revolverji in bombami mladi proletarci. V delavske okraje se sploh niso upali voziti. Ko so prišle prve fašistovske čete v delavska predmestja, so mladi proletarci, ki so stali na straži, takoj dali alarm... Čete mladih proletarcev se zbirajo z orožjem, ki ga imajo in kakršnega pač imajo... Prvi fašistovski tovorni avtomobili drviijo... Vodja čete revolucionarne proletarske mladine da bojni znak... Čete pričenjajo akcijo... — Strojne puške... Tudi tanki od »guardia regia« so že tu... Naši imajo le malo orožja... Stare revolverje... kamenje... bombe... Boj se razvije v pravi peklenski kaos... Ure so pretekle, ali proletarska mladina Milana je zmagala... Ali mladi borci ne gredo takoj na odmor, oni ostanejo na straži, ako se fašisti vrnejo... Proletarsko prebivalstvo prireja ovacije svojim braniteljem. Ponoči, ko proletariat spi, hodijo po ulicah proletarskih predmestij patrolje mladih proletarcev in kontrolirajo sumljive osebe. Če hočejo fašisti izkoristiti nočno temo za svoje namene, zopet zadoni bojni klic... Delavske hiše oživijo, boj se ponovi...

V Parmi so dočakali delavci fašiste v pravih, hitro zgrajenih strelskih jarkih. Fašisti niso mogli prodreti njihove bojne fronte. Poslali so ultimatum na mestno vojaško komando, da jim ona priskoči na pomoč z vojaštvom. Komanda ni slušala njihovega ultimata. Fašisti so se morali po petdnevem krvavem boju umakniti...

V Trstu so zasedli fašisti rdečo citadello. Mladi proletarci sklenejo, da jim odgovorijo. Čakajo, da se pripeljejo mimo fašisti s svojim tovornim avtomobilom. Napadejo jih in ranijo izmed 29 fašistov 27. Tržaška mladina sploh ne ostane nikdar ničesar dolžna črnim srajcam...

Italijanski proletariat sicer stiska danes svojo pest pod fašistovsko vlado, ali njegova zmaga ni daleč... Številne so njegove žrtve, zlasti mnogo mladih proletarcev je našlo svojo smrt... ali oni so pripravljeni še na hujše žrtve za osvobojenje celokupnega delovnega ljudstva.

Akcija v Finski proti reakciji.

V Finski je bila udušena revolucija l. 1918 s pomočjo nemških čet. 90.000 delavcev so zaprli. Tri mesece po udušenju revolucije je še vedno ječalo po zaporih 72.589 delavcev, med temi 4575 žena. Po statistiki socialno-demokratske stranke je bilo ustrelenih in pomorjenih brez sodnijskih procesov 18.788

delavcev. Okrog 15.000 jih je poginilo gladu po ječah. Vse delavske organizacije so bile razpuščene.

Po enem letu je pričelo delavstvo zopet obnavljati svoje organizacije in se politično organiziralo v eni socialistični stranki, kjer sta se borili oportunistična in revolucionarna struja za premoč. Socialisti so za enkrat obdržali večino, zato so komunisti in njihovi pripadniki izstopili iz stranke in maja 1920 ustanovili delavsko stranko Finske. Od prvega trenutka svoje ustanovitve je morala delavska stranka prenašati brutalne napade buržuazije. Njeni ustanovitelji so bili obsojeni na več let zaporov. Celokupno vodstvo stranke sedi za jetniškimi zidovi. Po enem letu obstoja je bila stranka razpuščena. Kljub temu je ona znala dalje delovati med delovnimi množicami Finske. Prejšnje poletje se je udeležila parlamentarnih volitev in dobila 27 mandatov, dočim ko so jih socialisti dobili 52.

Kljub temu, da je preteklo že 5 let od zadušene revolucije, še vedno ječi po finskih zaporih na tisoče proletarcev. Zato je pozvala delavska stranka socialdemokratsko na skupen boj za amnestijo političnih kaznjencev.

V tem znamenju so se vršile po vsej Finski od 28. jan. do 4. febr. skupne delavske demonstracije za izpustitev političnih jetnikov.

Učeč se moramo boriti, boreč se moramo učiti

Kaj je stavkokaz?

Ko je bog dovršil zadnje stvore, namreč kačo klopotačo, žabo in pijavko, mu je ostalo še nekaj snovi. Iz tega je ustvaril štrajkbreherja.

Štrajkbreher je dvonogata žival, ki ima tako dušo kot bi bila iz ilovice in starih gumijastih čevljev. Tam, kjer ima človek srce, nosi stavkokaz kepo gnile tvarine. Kadar gre čez cesto mu ljudje obračajo hrbet; angelji v nebesih pretakajo bridke solze in hudič mu zapira vrata pred nosom.

Juda lškarjot je bil v primeri s štrajkbreherjem dostojen človek. Njemu je ostalo vsaj toliko človeškega čuta, da se je obesil; štrajkbreher pa tega ne stori.

Zahtevamo svobodno delovanje proletarskih mladinskih organizacij!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vsem dopisnikom sporočamo, da nepodpisanih člankov ne moremo priobčevati. — Vsak, kdor nam piše, naj podpiše tudi svoje pravo ime. Brez tega je nemogoče dopis dati v list.

Zagorjanu! To velja zlasti za vas.